

ciat Dominus tuus, quando petis incongrua, et non accipis. Forte enim te inopia erudiet, copia corrumpet. Quæris tu copiam corruptionis, cum necessaria fortasse sit inopia eruditionis. Dimitte Deo tuo, qui scit quid det tibi, quid tollat tibi. Nam si det tibi quod male petis, forte iratus dat. Audi exempla de Lege. Israëlitas concupiscentes concupiscentias ventris et gutturis, exaudivit iratus¹: Paulum dicentem: Tolle a me stimulum carnis, non exaudivit propitius².

IX. Ideo delectare in Domino, jucundare in Domino, non in sæculo. In Domino enim jucundabatur ille, qui cum perdidisset totam jucunditatem sæculi, remansit ei Dominus, in quo jucundaretur: remansit ei in ira simplex, perfecta et immutabilis jucunditas cordis ejus. Quæ habebat possidebat, non possidebatur; a Domino autem possidebatur: illa calcabat, ex illo pendebat: ille illis subtractis quæ calcabat, hæsit in illo in quo pendebat. Ecce enim quid sit in Domino jucundari. « Dominus dedit, Dominus, » (vide jucunditatem,) « Dominus abstulit³: » numquid se abstulit? Quod dedit abstulit, qui dedit, se obtulit; jucundatur in Domino. Ergo, « Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut » Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini » benedictum. » Quare displiceat servo id quod placuit Domino? Aurum, inquit, perdidit, familiam perdidit, pecora perdidit, quidquid habui perdidit: a quo habeo, non perdidit. Perdidit quod dederat; eum non perdidit, cujus ipse sum. Delectatio mea ipse, divitiæ meæ ipse. Sed quare? quia non perversus, non capite deorsum, non neglexit eum qui supra se est, et dilexit ea quæ infra se. Ipsa est enim perversitas male utendi creatura.

X. Quid accusas qui dedit aurum, qui recte accusaris

¹ Exod. xvi. — ² 2 Cor. xii, 7. — ³ Job. 1, 21.

male amando aurum? Habe aurum, dicit tibi Deus, dedi tibi, bene utere. Ornari vis auro; orna potius aurum: honorem vis, decus vis ab auro; decus præsta auro, ne sis dedecus auri. Aurum habet scortator, fornicator, luxuriator: edit pompaticos ludos, insana munera donat histrionibus; esurientibus pauperibus non donat: non est decus auri. Nonne qui recte attendit hoc dicit: Doleo aurum quod in illum incurrit; o si ego illud haberem! Et tu aurum si haberes: modo enim dicis, Doleo aurum quod in istum incurrit; o si ego illud haberem! quid faceres? Peregrinos susciperem, inopes pascerem, nudos vestirem, captivos redimerem. Bona loqueris antequam habeas: vide loquaris quando habueris. Si sis talis, erit aurum in tuo ornatu. Si vero sic uteris auro, quia plus diligis eum qui creavit aurum, eris rectus, superiora plus diligens, inferioribus recte utens; et delectaberis in Domino, justus in Domino jucundaberis. Non erit in te accusatio Creatoris, sed erit gratiarum actio Redemptoris.

SERMO XXII¹.

De 3 versu Psalmi LXVII: *Sicut deficit fumus, deficient, etc.*

I. AUDIVIMUS, et contremuimus, quod in voce Psalmi est prophetatum. Ait enim: « Sicut deficit fumus, deficient; sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei². » Non dubito, fratres mei, quod om-

¹ Alias de tempore 109. — ² Psal. LXVII, 3.

nium vestrum corda concussa sint, nec cujusquam conscientia sub his verbis intrepida steterit. « Quis enim gloriabitur, castum se habere cor? aut quis gloriabitur, mundum se esse a peccato¹? » Ac per hoc cum Scriptura dicit: « Sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei, » quis non contremiscat, quis non pavibundus exiliat? Quid ergo faciemus, aut quæ spes nobis est? Neque enim frustra hæc cantantur; aut vero cum hæc dicit Propheta, optat ea hominibus, ac non potius ventura prævidet. In verbis quidem figura optantis apparet, sed intelligitur præscientia nuntiantis. Sicut enim quædam in Scriptura Prophetarum tanquam in præteritum facta narrantur, cum futura prædicantur: ita quædam tanquam voto dicuntur optantis; sed qui recte intelligunt quod audiunt, visionem prænuntiantis agnoscunt. Longe autem ante nativitatem dominicæ incarnationis, isti Psalmi dicti atque conscripti sunt. Non ante Deum Christum, sed ante natum ex virgine Maria Christum. Nam profecto pater Abraham longe ante David regem, cujus tempore hi Psalmi cantati sunt, fuit. Dominus autem dixit: « Ante Abraham ego sum². » Ipse enim est Verbum Dei, per quod facta sunt omnia: sed ipse implens Prophetas, in carne se esse venturum per eos prædixit. Ad ejus autem incarnationem pertinet passio. Neque enim potuit pati illa quæ in Evangelio scripta sunt, nisi in carne mortali et passibili, quam gerebat. Et ibi utique legitur, quemadmodum Domino crucifixo hi qui crucifixerunt eum, vestimenta ejus dividerunt sibi, et cum invenissent in eis tunicam desuper textam, noluerunt eam conscindere, sed sortem super eam miserunt³; ut ad quem perveniret, integra perveniret: qua significabatur charitas, quæ dividi non potest. Hæc ergo cum in Evan-

¹ Prov. xx, 9. — ² Joan. viii, 58. — ³ Id. xix, 23.

gelio jam facta narrentur, longe ante multos annos in Psalmo cum futura prænuntiarentur, tanquam gesta et transacta cantata sunt. « Foderunt, inquit, manus meas » et pedes meos, et dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi » vero consideraverunt et inspexerunt me: dividerunt sibi » vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem¹. » Omnia tanquam præterita dicuntur, et futura prædicantur. Sicut ergo in verbis præteriti temporis futura facta significantur: sic in figura optantis prænuntiantis mens intelligenda est. Sic et de Juda Domini traditore, tanquam optat ei Propheta, quod venturum esse prædicit. Et de ipsis Judæis: « Fiat, inquit, mensarum in laqueum, et in venationem, et in scandalum². » Quod de his prædictum esse sine dubitatione exponit: sicut de Juda quæ sub eadem figura prænuntiata sunt, apostolus Petrus commemorat³.

II. Nec sine causa et quæ futura sunt, tanquam transacta dicuntur. Deo enim sic certa sunt, ut jam pro factis habeantur; et tanquam optans videtur dicere Propheta, quod certum prævidet esse venturum: nihil aliud, quantum mihi videtur, ostendens, nisi nobis non debere displicere cognitam sententiam Dei, quam fixam immobilemque constituit. Et ideo in Actibus Apostolorum, cum quidam Propheta, nomine Agabus, prædiceret apostolum Paulum in Jerusalem a Judæis multa esse passurum, et usque ad vincula perventurum, cum hoc audito fratres revocare et retinere vellent, ne illuc pergeret: « Quid » facitis, inquit, conturbantes cor meum? Ego enim non » solum alligari, sed etiam mori paratus sum pro nomine » Domini nostri Jesu Christi⁴. » Atque ita cum viderent fratres immobilem viri ad omnia perferenda constantiam, dixerunt: « Fiat Domini voluntas. » Numquid ergo quia

¹ Psal. xxi, 17, etc. — ² Id. lxxviii, 23. — ³ Act. i, 20. — ⁴ Id. xxi, 13.

dixerunt, Fiat voluntas Dei, optaverunt Apostolo, ut talia pateretur, ac non potius mentem suam sublimi et divino statuto devotissime subdiderunt? Sic et Propheta cum dicit: « Sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei¹, » videt hoc certissime peccatoribus imminere, et placet ei quod Deus statuit, ne Deo ipse displiceat.

III. Quid ergo faciemus, fratres, nisi ut, dum tempus est, vitam mutemus, et facta nostra, si qua mala sunt, corrigamus? Ut quod sine ulla dubitatione venturum est peccatoribus, nos non inveniat super quos veniat: non quia non erimus, sed ut non tales inveniat, qualibus venturum esse prædictum est. Propterea se iudex venturum minatur, ut non inveniat quos puniat, cum venerit. Propterea illud cantant Prophetæ, ut corrigamur. Si damnare vellet, taceret. Nemo volens ferire dicit, Observa. Totum, fratres, quod audivimus per Scripturas, vox est Dei dicentis, Observa. Et totum quod patimur, tribulationes in hac vita, flagellum Dei est corrigere volentis, ne damnet in fine. Quasi dura sunt, molesta sunt, horrent quando narrantur, quæ quisque gravia valde patitur in hac vita: in comparatione autem æterni ignis non parva, sed nulla sunt. Sive ergo nos flagellemur, sive cum alii flagellantur, admonemur a Domino. Omnia ista, fratres, quæ in hac vita infliguntur a Domino, admonitiones sunt et stimuli correctionis nostræ. Veniet autem ignis æternus, de quo dicetur illis qui ad sinistram constituendi sunt: « Ite in ignem æternum, qui paratus est diabolo et » angelis ejus². » Tunc acturi sunt quidam poenitentiam. Nam scriptum est in libro quodam Sapientiæ: « Dicent » intra se poenitentiam agentes, et præ angustia spiritus » gementes, Quid nobis profuit superbia, et quid divitia-

¹ Psal. lxxvii, 3. — ² Matth. xxv, 41.

» rum jactantia contulit nobis? Transierunt omnia illa, » tanquam umbra¹. » Erit enim poenitentia, sed infructuosa: erit ibi poenitentia, sed dolorem habens, medicinam non habens. Nunc est fructuosa poenitentia, quando correctio libera. Poeniteat te ad vocem Scripturæ. Nam ad vocem præsentis judicis, sine causa poenitebit te. Tunc jam ille sententiam dicturus est: et non erit quod reprehendas, quando sententiam dicturus est. Non enim tacuit ante sententiam. Non enim te distulit, nisi ut corrigeres te: quandoquidem latroni in cruce pendenti se mutare permisit². Tunc enim latro pendens cum Domino, credidit in Christum, quando de illo Discipuli titubaverunt. Contempserunt Judæi mortuos suscitantem, non contempsit latro secum in cruce pendentem. Non est ergo quod in fine dicatur Domino, Non me permisisti bene vivere; aut, dilationem correctionis non mihi dedisti; aut, non ostendisti quid appeterem, quid vitarem. Videte quia non tacet, videte quia differt, videte quia blanditur, hortatur, minatur. Constituit verbum suum in sublimitate; per totum mundum recitatur universo humano generi. Non est qui jam dicat: Nescivi, non audivi. Impletur quod dictum est in Psalmo: « Nec est qui se abs- » condat a calore ejus³. » Modo ergo calor ejus in verbo ejus est: mutare modo a calore ejus, et non deflues sicut cera ab igne ejus.

IV. Nam illud, fratres mei, venturum est aliquando, quod modo rident impii, quod modo contemnunt derisores, quod putant falso cantari; aliquando venturum est. Si non venerunt tanta, quanta prædicta sunt; desperemus et illud aliquando venturum: si autem omnia quæ de Ecclesia futura prænuntiata sunt, jam videmus exhibita, et cæcorum etiam oculos feriunt; quid dubitamus

¹ Sap. v, 3, 8, 9 — ² Luc. xxiii, 43. — ³ Psal. xviii, 7.

etiam illa ventura? Quando dicebatur Ecclesia Christi futura per totum orbem terrarum, dicebatur a paucis; et ridebatur a multis. Modo jam impletum est, quod tanto ante prædictum est: diffusa est Ecclesia per totum orbem terrarum. Ante millia annorum promissum est Abrahæ: « In semine tuo benedicentur omnes gentes ¹. » Venit Christus ex semine Abrahæ, benedictæ sunt in Christo jam omnes gentes. Prædicta sunt schismata, et hæreses futuræ: videmus illa. Prædictæ sunt persecutiones: factæ sunt a regibus colentibus idola. Pro ipsis idolis adversus nomen Christi repleta est terra Martyribus. Sparsum est semen sanguinis, surrexit seges Ecclesiæ. Nec frustra oravit Ecclesia pro inimicis suis: crediderunt et qui persequebantur. Prædictum est etiam, quia ipsa idola evertenda essent per nomen Christi: nam et hoc invenimus in Scripturis. Ante paucos annos Christiani illa legebant, et non videbant; adhuc futura illa expectabant, et sic abierunt: non illa viderunt, sed tamen credentes quod futura essent, cum fide abierunt ad Dominum: nostris temporibus etiam ipsa cernuntur. Omnia quæ ante prædicta sunt de Ecclesia, videmus impleta: solus dies iudicii non est venturus? Ipse solus prænuntiatur, et non venit? Usque adeo sumus duri et lapidei cordis, ut legamus Scripturas, et videamus omnia prorsus ad litteram evenisse quæ scripta sunt, et de his quæ remanent desperemus? Quantum est enim quod remanet, ad ea quæ jam nobis exhibita videmus? Tam plura Deus ostendit, et de residuo nos fraudaturus est? Veniet iudicium redditurum pro meritis, bonis bona, malis mala. Boni simus, et securi iudicem expectemus.

V. Fratres mei, maxime nunc dicentem me audite. Nolo tecum computare præterita: ab hodierno die te

¹ Gen. xxii, 18;

muta, cras te alterum inveniat. Nos autem perversitate nostra sic volumus Deum misericordem, ut non sit justus. Alii rursus quasi præfidentes de justitia sua, sic volunt justum, ut nolint misericordem. Utrumque se exhibet Deus, utrumque præstat, nec misericordia ejus præscribit justitiæ, nec justitia ejus aufert misericordiam. Misericors et justus est. Unde misericordem probamus? Parcit modo peccatoribus, dat veniam confitentibus. Unde probamus quod justus est? Quia venturus est dies iudicii, quem modo differt, non aufert, et cum venerit, redditurus est pro meritis. An hoc vultis ut reddatur aversis, quod reddetur conversis? Fratres, justum videtur vobis, ut ibi ponatur Judas, ubi positus est Petrus? Et ipse ibi poneretur, si se correxisset. Sed de venia desperans, potius sibi collum ligavit, quam Regis clementiam supplicavit.

VI. Itaque, fratres, sicut dicere cœperam, non est unde reprehendamus Deum. Quid contra illum dicamus, non erit, cum venerit iudicare. Cogitet unusquisque peccata sua, et modo illa emendet, cum tempus est. Sit fructuosus dolor, non sit sterilis pœnitudo. Tanquam hoc dicit Deus: Ecce indicavi sententiam, sed nondum protuli: prædixi, non fixi. Quid times, quia dixi? Si mutaris, mutatur. Nam scriptum est, quod pœniteat Deum ¹. Numquid quomodo hominem, sic pœnitet Deum? Nam dictum est: « Si pœnituerit vos de peccatis vestris, » pœnitebit et me de omnibus malis quæ facturus eram » vobis ². » Numquid quasi errantem pœnitet Deum? Sed pœnitentia dicitur in Deo mutatio sententiæ. Non est iniqua, sed justa. Quare justa? Mutatus est reus, mutavit iudex sententiam. Noli terreri. Sententia mutata est, non justitia. Justitia integra manet: quia mutato debet par-

¹ Gen. vi, 6. — ² Jerem. xviii, 8.

cere qui justus est. Quomodo pertinaci non parcit, sic mutato parcit. Ipse rex est indulgentiæ, qui dator est legis. Misit legem, venit cum indulgentia. Reum te fecerat lex, absolvit te qui dedit legem. Imo non absolvit : nam absolvere est innocentem judicare : donat potius peccata converso. Omnes enim sunt rei, qui peccatis suis involuti sunt. Nemo se optet absolvi : omnes veniam deprecemur. Venia vero datur mutato : et erimus securi, cum audierimus : « Sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant » peccatores a facie Dei¹. »

VII. Certe, fratres, modo pereant peccatores, et non pereunt peccatores. Si incipiant juste vivere, peribunt utique peccatores, sed non peribunt homines. Homo peccator, duo nomina sunt : homo unum nomen est, et peccator unum nomen est. In his duobus nominibus intelligimus, quia unum horum Deus fecit, alterum horum homo fecit. Hominem enim Deus fecit, peccatorem se ipse homo fecit. Quid ergo contremiscis, quando tibi dicit Deus : Pereant peccatores a facie mea ? Hoc tibi dicit Deus : Pereat in te quod tu fecisti, et servo quod ego feci. Et modo ardet ignis in calore verbi ; res est in fervore Spiritus sancti, sicut diximus jamdudum, quia scriptum est in alio Psalmo : « Nec » est qui se abscondat a calore ejus². » Spiritum autem sanctum esse calorem, dicit Apostolus, Spiritu ferventes³. Ergo pro facie Dei, tibi pone interim Scripturam Dei : liquesce ab illa ; poeniteat te, cum audis hæc de peccatis tuis. Cum autem te poenitet, et cum te ipsum excrucias sub calore verbi, cum etiam lacrymæ currunt, nonne ceræ tabescenti, et tanquam in lacrymas currenti similis inveniris ? Modo ergo fac quod in posterum times, et non habebis quod in posterum timeas.

VIII. Tantum non sicut fumus deficiant. Nam utrum-

¹ Psal. LXVII, 3. — ² Id. XVIII, 7. — ³ Rom. XII, 11. — *Id. v. 11.*

que ibi habes positum : forte non sine causa, quia est etiam distantia peccatorum. In ipso uno verbo utrumque posuit Psalmus : « Sicut deficit fumus, deficiant ; et sicut » fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie » Dei. » Qui sunt, qui sicut fumus deficiunt ? Qui sunt, nisi superbi, non confitentes peccata sua, sed defendentes ? Quare fumo comparati sunt ? Quia fumus erigit se, extollit se tanquam in coelum : sed quanto fit superior, tanto facilius evanescit et disperit. Rursus considerate quod dixi. Solidior est fumus igni proximus, et terræ proximus ; nondum sic evanuit, nondum sic est dispersus in ventos : quando autem attenuatur, evanescit, et disperit, quando se multum extulerit. Quia ergo superbus sic se erigit contra Deum, quomodo fumus contra coelum ; restat ut ita deficiat, et tanquam in ventos suæ vanitatis elatione dissipatus intereat ; quemadmodum disperit fumus elatus, tumida, non solida magnitudine inflatus. Sic est enim fumus : vides magnam molem ; habes quasi quod videas, et non habes quod teneas. Talem ergo poenam, fratres, ante omnia detestamini : nec defendatis peccata vestra : et si adhuc facitis, nolite defendere. Subdite vos Deo, et sic tundite pectora vestra, ut et ipsa quæ remanserunt, non fiant. Conamini non facere, et si fieri potest, nulla facite : si autem fieri non potest, ut nulla faciatis, maneat tamen illa pia confessio. Erit enim respectus misericordiæ ipsius, ut te conante omnia perimere, et quantum adjuverit perimente, de reliquis quæ tibi restant in itinere invento, et in conatu comprehenso, facile ignoscat : tantum proficere affecta, non deficere. Si non te invenit dies ultimus victorem, inveniat vel pignantem, non captum et addictum.

IX. Est autem misericordia abundantissima, et larga ejus benevolentia, qui nos sanguine Filii sui redemit,

cum propter peccata nostra nihil essemus. Nam ipse aliquid magnum fecit, cum hominem ad imaginem et similitudinem suam creavit. Sed quia nos nihil fieri volumus peccando, et traducem mortalitatis de parentibus duximus, et massa peccati, massa iræ facti sumus: placuit tamen illi per misericordiam suam redimeret nos tanto pretio: dedit nobis sanguinem Unici sui innocenter nati, innocenter viventis, innocenter mortui. Qui nos tanto pretio redemit, non vult perire quos emit. Non emit quos perdat: sed emit quos vivificet. Si peccata nostra superant nos, pretium suum non contemnit Deus. Pretium magnum dedit. Nec tamen nobis tantum de ipsius misericordia blandimur, si non fuerimus conati adversus peccata nostra; nec si aliqua maxime capitalia fecerimus, speremus ita futuram esse misericordiam, ut ei conjungatur iniquitas. Numquid enim et eos qui nihil egerunt, quemadmodum correcti viverent, sed in pertinacia et duritia animi permanserunt, accusaverunt etiam Deum defendendo peccata sua, ibi constituturus est, ubi constituit sanctos Apostolos, Prophetas, Patriarchas, et fideles suos bene de se meritos, sibi servientes, ambulantes in castitate, modestia, humilitate, eleemosynas facientes, ignoscentes quod a quoquam perpassi sunt? Talis est enim via justorum, talis est via sanctorum tenentium Deum patrem, tenentium Ecclesiam matrem, nec illum parentem, nec istam offendentes, sed in amore utriusque parentis viventes, et ad hæreditatem æternam properantes, non læso patre, non læsa matre, datur unicuique hæreditas¹.

X. Quia duo parentes nos genuerunt ad mortem, duo parentes nos genuerunt ad vitam. Parentes qui nos genuerunt ad mortem, Adam est et Eva; parentes qui nos genuerunt ad vitam, Christus est et Ecclesia. Et pater

¹ Florus ad Rom. viii.

meus qui me genuit ad mortem, Adam mihi fuit; et mater mea Eva mihi fuit. Nati sumus secundum istam progeniem carnis, ex munere quidem Dei; quia et istud munus non est alterius, sed Dei: et tamen, fratres, quomodo nati sumus? Certe ut moriamur. Præcessores genuerunt sibi successores: numquid genuerunt sibi cum quibus hic semper vivant? Sed tanquam decessuri, qui illis succederent, genuerunt sibi. Deus autem pater et mater Ecclesia, non ad hoc generant: generant autem ad vitam æternam, quia et ipsi æterni sunt. Et habemus hæreditatem promissam a Christo vitam æternam. Secundum quod « Verbum caro factum est, et habitavit in nobis¹, » nutritus crevit, passus, mortuus et resuscitatus accepit hæreditatem regnum cœlorum. In ipso homine accepit resurrectionem et vitam æternam, in ipso homine accepit: in Verbo autem non accepit; quia incommutabiliter manet ab æterno in æternum. Quia ergo accepit resurrectionem et vitam æternam caro illa, quæ resurrexit et vivificata ascendit in cœlum, hoc nobis promissum est. Ipsam hæreditatem expectamus, vitam æternam. Adhuc enim non totum corpus accepit; quia caput in cœlo est, membra adhuc in terra sunt: nec caput solum accepturum est hæreditatem, et corpus relinquetur: totus Christus accepturus est hæreditatem; totus secundum hominem, id est, caput et corpus. Membra ergo Christi sumus, speremus hæreditatem: quia cum omnia ista transierint, hoc bonum accepturi sumus quod non transibit, et hoc malum evasuri quod non transibit; æterna sunt enim utraque. Non enim aliquid non æternum promisit suis, nec aliquid temporale minatus est impiis. Quomodo vitam, beatitudinem, regnum, hæreditatem sempiternam sine fine promisit sanc-

¹ Joan. 1, 14.